

1. Pavol a jeho vzťah k Jeruzalemu

Tieto myšlienky o Pavlovi a jeho vzťahu k Jeruzalemu ma nenapadli naraz ale v priebehu niekoľkých uplynulých rokov. Keďže žijem už mnoho rokov v Jeruzaleme, je pre mňa nepochopiteľné, prečo je také ťažké žiť v hlbokej jednote v duchu a pravde so židovskými veriacimi a veriacimi z národov. Toto biblické zamyslenie o Pavlovi a jeho vzťahu k Jeruzalemu nemôže dať úplnú odpoveď na otázku identity Židov a pohanov, ale poukazuje na to, že Pavol bol skrze Božiu milosť schopný prijať obidve časti Kristovho tela – Židov aj pohanov. Niektorí veriaci vnímajú osobu Petra viac ako len jedného z apoštolov, pretože dostal kľúče od Kráľovstva, a Rímskokatolícka cirkev z toho vytvorila celé učenie. On otvára dvere evanjeliu v Jeruzaleme aj medzi národmi. Píše sa o ňom, že mal *„zvestovať evanjelium . . . medzi obrezanými“ (Galatským 2,7)*

Pavol je známy ako *„apoštol národov“*, ale v *Skutkoch 9,15* čítame: *„on mi je vyvolenou nádobou, aby niesol moje meno pred pohanov, aj pred kráľov a pred synov izraelských.“* Pavol bol povolaný aj k deťom Izraelovým, ale Ananiáš mu povedal:

„Pán ťa povolal najprv k pohanom a kráľom a až potom k deťom Izraelovým.“ Všimnite si, že Boh uprednostňuje národy pred Izraelom a na začiatku Pavlovej služby ho najskôr poslať k národom a až potom k ľuďom z Izraela. V liste Rímskym 15,23-25 Pavol hovorí, že v tých krajoch už preňho nie je priestor pre službu a preto chce po návšteve Jeruzalema cestovať do Ríma. Hneď po svojom obrátení Pavol išiel do Jeruzalema a kázal evanjelium, ale Pán a miestny zbor ho poslal ďaleko k pohanom.

Skutky 22,21: *„Ale On mi povedal: Chod', lebo ťa pošlem ďaleko medzi pohanov.“* Jeho svedectvo je určené pre všetkých ľudí – **Skutky 22,15:** *„pretože pred všetkými ľuďmi budeš Jeho svedkom o tom, čo si videl a počul.“* Pred svojím obrátením Pavol prenasledoval cirkev v Jeruzaleme – **Skutky 9,13:** *„Ananiáš odpovedal: Pane, od mnohých som počul o tom mužovi, koľko zlého narobil Tvojim svätým v Jeruzaleme.“* Aj Pavol o tom píše v *Skutkoch 26,10*. Verím tomu, že Pavol sa za veriacich v Jeruzaleme veľa modlil a z milosti Božej, ktorá môže obrátiť všetko naruby, sa mal

raz stať veľkým požehnaním Kristovmu telu v Jeruzaleme. Zbieral peniaze v zboroch medzi pohanmi a osobne ich priniesol do Jeruzalema. Požiadal rímsky zbor o modlitebnú podporu – **Rímskym 15,25**: *„Teraz však odchádzam do Jeruzalema v službe (tamojších svätých).“* Verše **30-31**: *„Prosím vás, bratia, pre nášho Pána Ježiša Krista a pre lásku Ducha: spolu so mnou zápaste o mňa pred Bohom v modlitbách, aby som bol vytrhnutý (z rúk) neposlušných v Judsku a aby moja služba pre Jeruzalem bola príjemná svätým.“*

Pavol chcel chudobným spomedzi svätých v Jeruzaleme priniesť finančný dar. **Galatským 2,10**: *„Len aby sme pamätali na chudobných; a to som sa aj usiloval robiť.“* Zdá sa to byť veľmi jednoduchá úloha, ale Pavol vedel, že nestačilo len poslať tie peniaze po niekom. On bol povoláný Bohom, aby tento dar lásky prinášal osobne. Aj napriek tomu, že túžil byť Kristovmu telu v Jeruzaleme skutočným požehnaním, vieme, že výsledok nebol vôbec príjemný, spútali ho reťazami a nikdy viac sa z nich nedostal. Verím, že jedného dňa, keď cirkvi bude zjavené viac o Pavlovom vzťahu k Jeruzalemu a jeho prorockom videní, budú jeho modlitby vypočuté.

Pavlov život a povolanie hlboko súviseli so sviatosťou Krista a jeho nevesty a s evanjeliom milosti. Veľmi miloval svoj židovský ľud a preto povedal – **Rímskym 9,2-4a**: *„že mám veľký žal a neprestajnú bolesť v srdci. Lebo želel by som si, aby som radšej ja bol zavrhnutý od Krista miesto svojich bratov, svojich pokrvných podľa tela, ktorí sú Izraelci“.*

Keby to bolo možné, Pavol bol ochotný vzdať sa svojho vzťahu s Pánom, vzťahu, ktorý bol preňho najvzácnejší, pre svojich pokrvných bratov podľa tela. Aj napriek tomu, že pre spásu trpel Ježiš na kríži, Pavol u **Kolosenských 1,24** hovorí: *„Teraz radujem sa vo [svojich] utrpeniach pre vás a na vlastnom tele doplňujem, čo chýbuje zo súženia Kristovho pre Jeho telo, ktorým je Jeho cirkev.“*

Pán povolával Pavla aby sa podieľal na kňazskom utrpení pre prípravu nevesty – cirkvi poslednej doby. Tým, ktorí sa chvastajú svojím židovstvom, Pavol hovorí – **Filipským 3,5**: *„Bol som obrezaný ôsmeho dňa, som z rodu Izraela, z kmeňa Benjamínovho, Hebrejec z Hebrejcov“.* Jeho identita bola úplne zakorenená medzi Židmi a národom Izraelským. Dokonca aj sám Ježiš, ako vyvýšený Pán z neba,

prehlasuje, že jeho identita je stále spätá s ľudom Izraelským a s ich krajinou. Keď sa Pavol na ceste do Damasku spýtal Pána, odpovedal mu z nebies – **Skutky 22,8:** „*A spýtal som sa: Kto si, Pane? A On mi odpovedal: Ja som Ježiš Nazaretský, ktorého ty prenasleduješ.*“ Prečo Ježiš neodpovedal: Ja som Ježiš z nebies? Jeho identita je stále spätá s mestom Nazaret, v ktorom vyrástol. Vo svojom poslednom predstavení sa v knihe Zjavenie sa Ježiš odvoláva na svoj židovský ľud – **Zjavenie 22,16b:** „*Ja som koreň a rod Dávidov, jasná hviezda ranná.*“ Hneď po svojom obrátení a úteku z Damasku Pavol prišiel do Jeruzalema a pokúšal sa pripojiť ku učeníkom, ale oni sa báli – **Skutky 9,26b-27:** „*ale všetci sa ho báli, lebo neverili, že je učeník. Ujal sa ho však Barnabáš a uvedúc ho k apoštolom, rozpovedal im, ako na ceste videl Pána a že hovoril s Ním, aj ako neohrozene kázal v Damasku v mene Ježišovom.*“

Po tom, ako ho Barnabáš predstavil, bol prijatý. Verše **28-29:** „*A prebýval s nimi v Jeruzaleme, kázal neohrozene v mene Pánovom, rozprával a hádal sa aj s Helenistami, a oni chystali sa ho zabiť.*“ Židia, ktorí vystupovali proti Pavlovi, boli z Ázie. Ľudia, ktorí žijú mimo svojej krajiny, v Diaspore, sú častokrát horlivejší ako tí miestni. Boli to oni, ktorí spôsobili rozruch na Chrámovej hore pri Pavlovej poslednej návšteve Jeruzalema (Skutky 24,19).

Vďaka svojmu náboženskému pozadiu bol Pavol schopný argumentovať a diskutovať s nábožnými ľuďmi v Jeruzaleme. Poznal ich spôsob myslenia a nebál sa konfrontovať ich s Ježišovým evanjeliom. Od týchto náboženských vodcov prišlo aj odmietnutie Ježiša – Mesiaša. U Jána 5 vidíme, že Ježiš dôrazne a nekompromisne konfrontoval farizejov a zákonníkov. Problémom Jeruzalema v tej dobe bola pripravenosť prijať evanjelium, činiť pokánie a zmeniť svoj osobný život. Okamžite sa chceli zbaviť tohto nepohodlného svedectva a výzvy.

Peter bol vďaka svojmu rybárskemu pôvodu schopný vyzývať ľudí v Jeruzaleme odlišným spôsobom. Pán a jeruzalemský zbor poslali Pavla preč – **Skutky 9,30-31:** „*Keď sa bratia dozvedeli o tom, odviedli ho do Cezarey a poslali do Tarzu. A tak cirkev po celom Judsku i v Galilei i v Samárii mala pokoj, budovala sa, chodila v bázni Pánovej a rozhojňovala sa potešením Ducha Svätého.*“ Po Pavlovom odchode sa v zboroch v Judsku, Galilei a Samárii stalo veľa dobrých vecí. Predišlo sa

prenasledovaniu celej cirkvi v Izraeli a bol ušetrený aj Pavlov život. Mohli by sme sa spýtať: Prečo mal Pavol potenciál spôsobiť prenasledovanie celej cirkvi v Izraeli? Je to niečo súvisiace s jeho osobou? Robil ako mladý veriaci a učeník niečo zle?

O mnoho rokov neskôr Pavol sám hovorí o svojej prvej návšteve Jeruzalema hneď po jeho obrátení – **Skutky 22,17-21**: *„A keď som sa vrátil do Jeruzalema a modlil som sa v chráme, prišiel som do vytrženia a videl som Ho, ako mi hovorí: Ponáhľaj sa a odíď rýchlo z Jeruzalema, pretože neprijmú tvoje svedectvo o mne. Odpovedal som Mu: Pane, oni vedia, že som vrhal do väzenia a po synagógach bil tých, čo verili v Teba. A keď prelievali krv Tvojho svedka Štefana, aj ja som tam stál, schvaľujúc jeho zamordovanie a strážiac šaty tých, čo ho mordovali. Ale On mi povedal: Chod', lebo ťa pošlem ďaleko medzi pohanov.“* Podľa týchto Ježišových slov Pavol nič nerobil zle. Pán ho iba informoval o skutočnosti, že ľudia v Jeruzaleme v tom čase ešte neboli pripravení prijať jeho svedectvo. Problém bol mimo Pavlovej osoby. Mal dočinenia s rovnakými náboženskými silami, ktoré v Jeruzaleme vystupovali aj proti Ježišovi. Jeruzalem nemohol čeliť výzve jeho svedectva. Ježiš nás upozorňuje, že v Jeruzaleme je obrovský odpor voči prorockému svedectvu – **Lukáš 13,33**: *„lebo nie je možné, aby prorok zahynul mimo Jeruzalema“.* Ježiš hovorí aj o slepote Jeruzalema voči nemu – **Lukáš 19,41-42**: *„Keď sa priblížil a zazrel mesto, plakal nad ním a hovoril: „Kiež by si aj ty v tento deň spoznalo, čo ti prináša pokoj! Ale teraz je to skryté tvojim očiam.“* Otázkou je, čo by prinieslo a čo prinesie skutočné spasenie a vykúpenie Izraelcom a pokoj mestu Jeruzalem. Ježiš plakal, lebo vedel, že poznanie jeho ako Mesiáša je kľúčové. Meno Mesiáš súvisí so spasením, vykúpením a riešením od Boha. Príliš často si diktátori nespravodlivo privlastnili tento titul, v čase Rímskej ríše, rovnako ako aj v Nemecku a Rakúsku pred viac ako 60 rokmi. Autorita pochádzajúca od Boha prináša život a pokoj. Ježiš vie, že on je tým pravým Kráľom nad Jeruzalemom a preto u **Matúša 5,34-35** povedal: *„Ale ja vám hovorím: Nijako neprisahajte: ani na nebo, lebo je Božím trónom; ani na zem, lebo Mu je podnožou; ani na Jeruzalem, lebo je mestom veľkého kráľa.“*

Mesiáš JEŠUA a jeho prijatie v Izraeli a vo všetkých národoch je kľúčom k mieru v Jeruzaleme. Pre každý národ existuje hodina, kedy je dostupné Božie poznanie, ale potom môže byť zase skryté na nejaký čas. V evanjeliu Jána čítame, čoho sa náboženský vodcovia báli, keby Ježiša Izraelci prijali za svojho Mesiáša – **Ján 11,48**:

„Ak Ho necháme tak, všetci uveria v Neho; prídu Rimania a vezmú nám toto miesto, aj národ.“ To, čoho sa báli, sa naplnilo po odmietnutí Ježiša ako Mesiáša Izraela. Pavla obvinili takmer rovnakými slovami – **Skutky 21,28b**: „*Ajhľa, toto je ten, čo učí všade proti ľudu a proti zákonu aj proti tomuto miestu.*“ Prijatie Mesiáša je stále kľúčom pre Izraelskú krajinu a národ vo svojej identite danej od Boha.

Prorocké svedectvo súviselo s Pavlovým životom a jeho návštevou Jeruzalema. Už v tomto čase bol pripravený zomrieť pre Ježišove meno, ale Pán mu oznamuje, že má preňho ešte úlohu, ktorú má splniť – priniesť evanjelium národom. Verím, že Pavlova túžba a povolanie byť na svedectvo Ježišovi v Jeruzaleme boli len odsunuté a naďalej mal prorocké videnie pre mesto Jeruzalem, v ktorom vyrástol. Pavol bol jediný apoštol, ktorý mal vzťah k Jeruzalemu predtým ako sa stal veriacim – **Skutky 26,4 a 22,3**: „*Aký bol môj život od mladosti, od prvopočiatku v mojom národe, aj v Jeruzaleme, vedia všetci Židia.*“ „*Som Žid, narodený v Tarze, v Cilícii, vychovaný však v tomto meste pri nohách Gamalielových, vyučený dôkladne otcovskému zákonu. A bol som, ako ste vy všetci dnes, horlivcom Božím.*“

Zrazu, po mnohých rokoch a po ohromnom duchovnom prelome v Efeze, Pavol cítil, že ho Duch vedie do Jeruzalema a potom do Ríma – **Skutky 19,20-21**: „*Takto mocou Pánovou rástlo slovo a dokazovalo svoju silu. Po týchto udalostiach rozhodol sa v duchu Pavol prejsť Macedóniou a Achájou a ísť do Jeruzalema povediac si: Keď pobudnem tam, treba sa mi podívať aj do Ríma.*“ Všimnite si, prosím, to poradie – najprv musí ísť do Jeruzalema a potom do Ríma. Pavol dvakrát počul prorocké slovo o tom, že v Jeruzaleme bude trpieť a spútajú ho reťazami. Kvôli tomu ho požiadali, aby tam nešiel – **Skutky 21,4.10-12**: „*Keďže sme tam našli učeníkov, pobudli sme tam sedem dní, a oni z vnuknutia Ducha prosili Pavla, aby nechodil do Jeruzalema.*“ „*Keď sme tam boli už niekoľko dní, prišiel z Judska prorok menom Agabos. Ako prišiel k nám, vzal Pavlov pás, zviazal si nohy aj ruky hovoriac: Toto hovorí Duch Svätý: Takto zviažu Židia v Jeruzaleme muža, ktorému patrí tento pás, a vydajú ho pohanom do rúk. Keď sme to počuli, prosili sme (Pavla), my aj tamojší, aby nechodil do Jeruzalema.*“ A čo sám Pavol hovorí o tejto ceste? Čítame o tom v **Skutkoch 20,22-24**: „*A teraz, hľa, nútený duchom, idem do Jeruzalema a neviem, čo ma tam očakáva, len čo mi Duch Svätý osvedčuje po mestách hovoriac, že ma očakáva*

väzenie a súženie. Ale mne život nestojí za reč, len nech [s radosťou] dokonám beh a službu, ktorú som prijal od Pána Ježiša: svedčiť o evanjeliu milosti Božej.“

Niektorí veriaci sú presvedčení, že po toľkých varovaniach Pavol do Jeruzalema ísť nemal. Ale ja by som sa chcela spýtať – čo ak Pavlove rozhodnutie ísť do Jeruzalema bolo čisto prorockým počinom a povolaním od Pána, ktoré nebolo pochopené ani vtedy ani dnes? Som presvedčená, že Pavol konal dokonale v súlade s Božou vôľou a do Jeruzalemu ísť mal. Prečo?

Po prvé – ide tam nútený Duchom, a samozrejme myslí tým Ducha Svätého. Pavol bol schopný rozpoznávať duchov.

Po druhé – bol tiež schopný počuť Pána, pretože rátal s dôsledkami a nebol spútaný strachom zo smrti. Pavol odpovedá s veľkou láskavosťou – **Skutky 21,13:** *„Ale Pavol odpovedal: Čo nariekate a kormútite mi srdce? Ved' ja som hotový nielen dať sa zviazať, ale aj umrieť v Jeruzaleme pre meno Pána Ježiša.“* Zdá sa mi, že Pavol čelil podobnému pokušeniu, ako sa to stalo samému Ježišovi, keď hovoril o svojej ceste hore do Jeruzalema, kde potom trpel. Dokonca aj Peter, jeho blízky učeník, nerozumel Ježišovi a bol v Ježišovom živote použitý na satanské pokúšanie, pretože sa na rozhodnutie Ježiša ísť do Jeruzalema a trpieť pozeral z ľudského pohľadu.

Skutky 21,14: *„Keďže sa teda nedal prehovoriť, zatíchli sme povediac: Nech sa stane vôľa Pánova.“* Pavol išiel do Jeruzalema ako prorocké znamenie a pre evanjelium milosti. Pre neho je najdôležitejšie dobehnúť závod, čo znamená dokončiť všetku prácu, ku ktorej ho Pán povolal. Túto cestu do Jeruzalema musel vnímať ako záverečnú časť svojho závodu. Zdá sa, že je preňho dôležitý aj čas – **Skutky 20,16:** *„Pavol si totiž umienil obísť Efez, aby sa nezdržal v Ázii, lebo sa ponáhlal, aby o Letniciach, ak by bolo možné, bol v Jeruzaleme.“* Mohlo to byť pochopením toho, že prelom jeho evanjelia milosti v Jeruzaleme bol spojený s novým vyliatím Svätého Ducha. Pavol nebol do Jeruzalema povolaný aby zomrel, ale bolo to práve tam, kde bol spútaný dvoma reťazami – **Skutky 21,33:** *„Nato sa veliteľ priblížil k nim, chytil ho a dajúc ho zviazať dvoma reťazami, vypytoval sa, kto je a čo urobil.“* Pavla do svojej mučeníckej smrti v Ríme už nikdy z reťazí neuvolnili. Rovnako ako bol uväznený Židmi a odsúdený Rimanmi Ježiš, tak sa Židia a pohania podieľali aj na Pavlovom utrpení a smrti. **Skutky 28,17b:** *„predsa ako väzňa vydali ma z Jeruzalema Rimanom do rúk“.* V celom meste bol rozruch lebo Pavol prišiel do Jeruzalema –

Skutky 21,30-31: „*Tu pohlo sa celé mesto, ľudia sa zbehli a chytiac Pavla, vyvliekli ho z chrámu a hneď zamkli dvere. Medzitým, keď ho chceli zamordovať, dostala sa až k veliteľovi práporu správa, že sa vzbúril celý Jeruzalem.*“ Proroci mu povedali pravdu, že bude spútaný reťazami a bude trpieť v Jeruzaleme a Pavol spoznal toto slovo ako prorocké od Ducha Svätého. A on stále vedel, že do Jeruzalema ísť musí, pretože mu Pán ukázal aj dôvod, prečo má v Jeruzaleme trpieť.

Bolo to kvôli evanjeliu o Božej milosti. **Skutky 20,24b:** „*svedčiť o evanjeliu milosti Božej.*“ Pre evanjelium milosti už trpel inokedy pri iných príležitostiach. A preto v liste **Galatským 5,11** píše: „*Ale bratia, prečo ma ešte prenasledujú, ak ešte hlásam obriezku? Ved' tak je odstránené pohoršenie kríža.*“ Pavol bol nepochopený aj v tomto bode. On nepovedal, že Židia by už nemali obrezávať svoje deti. Na druhej strane ani nekázal obriezku, ako niečo potrebné pre spasenie alebo ospravedlnenie pred Bohom. V liste Galatským Pavol tiež hovorí o falošných bratoch – **Galatským 2,4-5:** „*a to práve pre falošných bratov, votrelcov, čo sa vlúdili špehovať našu slobodu, ktorú máme v Kristovi Ježišovi, aby nás zotročili; a nepovolili sme im a nepoddali sa ani na chvíľu, len aby pravda evanjelia zostala pre vás.*“ Aj dnes je kvôli zachovaniu pravdy evanjelia v celosvetovej cirkvi veľký boj. Ďalším dôvodom môjho presvedčenia o Pavlovom správnom pochopení Pána je fakt, že sám Ježiš stál pri ňom v tú noc po zatknutí na Chrámovej hore. V **Skutkoch 23,11** Pán hovorí: „*Bud' zmužilý, [Pavol]; lebo ako si svedčil o mne v Jeruzaleme, tak musíš svedčiť aj v Ríme.*“ Tentokrát sám Pán určuje poradie – najprv má svedčiť v Jeruzaleme a potom v Ríme. Na Chrámovej hore Pavol hovoril len na svoju obranu a mohli by sme sa spýtať, o akom svedectve to Ježiš hovoril. Som presvedčená, že jeho svedectvo je viac než jeho reč, súvisí s jeho osobou a tým čo predstavuje. Pavol vedel, že veľký boj sa týkal jeho cesty do Jeruzalema a preto potreboval viac, než pekné modlitby na konci bohoslužby. Žiadal zbor v Ríme, aby zaňho bojovali na modlitbe, aj keď odtiaľ osobne poznal len pár veriacich – **Rímskym 15,30-32:** „*Prosím vás, bratia, pre nášho Pána Ježiša Krista a pre lásku Ducha: spolu so mnou zápaste o mňa pred Bohom v modlitbách, aby som bol vytrhnutý (z rúk) neposlušných v Judsku a aby moja služba pre Jeruzalem bola príjemná svätým, aby som tak s radosťou prišiel k vám, ak bude vôľa Božia, a odpočinul si s vami.*“

Toto je naliehavé Pavlove volanie ku osobnej modlitebnej podpore a on dokonca prosí o modlitbu. Pripomína nám to Ježišovu požiadavku k svojim učeníkom v Getsemane, aby bdeli a modlili sa s ním hodinu pred jeho utrpením v Jeruzaleme. Pavol sa obracia s touto požiadavkou ku zboru v Ríme a nie k Jeruzalemskému zboru. Zbor v Jeruzaleme sa úspešne modlil za vyslobodenie Petra, ktorý je v liste Galatským nazvaný apoštolom obriezky. A Pavol vie, že on, ako apoštol národov, by mal o osobnú modlitebnú podporu požiadať zbor z národov. Požiadal aj zbory v Efeze (Efezským 6,18) a v Kolosách (Kolosenským 4,3), aby sa zaňho osobne modlili. V liste **Efezským 3,1** Pavol píše: *„Preto (som) ja Pavol väzňom Krista Ježiša pre vás (bývalých) pohanov.“* Hovorí: Môj pobyt vo väzení súvisí s vykúpením pohanov. Medzi Pavlom a Jeruzalemským zborom nebol skutočný osobný vzťah – **Galatským 1,22-24**: *„Kresťanským cirkevným zborom v Judsku bol som osobne neznámy. Počuli o mne: Ten, čo nás kedysi prenasledoval, teraz zvestuje ako evanjelium vieru, ktorú predtým nivočil! A oslavovali Boha za mňa.“*

Zbor v Jeruzaleme mal svoju vlastnú identitu a výraz bohoslužby, pretože členovia boli zväčša Židia alebo obrátení. Boli horliví pre zákon aj po prijatí osobnej viery v Ježiša – **Skutky 21,20b**: *„Vidíš, brat náš, koľko desaťtisíc Židov uverilo, a všetci horlia za zákon.“* Pavol bol šťastný že toľko Židov v Jeruzaleme osobne uverilo v Pána Ježiša. Aj Jakub bol povzbudený Pavlovou správou o tom, čo Boh učinil medzi národmi – **Skutky 21,19-20a**: *„pozdravil ich a vyrozprával dopodrobna všetko, čo jeho službou vykonal Boh medzi pohanmi. Keď to počuli, velebili Boha.“* Ale aj napriek tomu verím, že Pavol musel byť smutný, že zbor z národov a zbor v Jeruzaleme boli dva samostatné celky. Vedel že skrze Ježišovu smrť, Židia a pohania sú spojené v jedno – **Efezským 2,14-15**: *„Lebo On je náš pokoj, On, ktorý oboch spojil v jedno a zboril priehradný múr, nepriateľstvo, keď na svojom tele pozbavil platnosti zákon s jeho nariadeniami, aby tak z dvoch stvoril v sebe jedného, nového človeka, nastolil pokoj.“* Už nie sú viac dva samostatné celky ale jedno telo Kristovo, cirkev nevesta, zložená zo Židov a pohanov. Ale v skutočnosti bola Pavlova služba národom v istom zmysle oddelená od zboru v Jeruzaleme. V liste **Galatským 2,9** čítame: *„a keď poznali milosť, ktorá mi bola daná, (vtedy) Jakub, Kéfas a Ján, pokladaní za stĺpy, podali mne a Barnabášovi pravicu na dôkaz dohody, že my (pôjdeme) k pohanom a oni k obrezaným.“* Existovali kritériá jednoty a spoločenstva, napríklad kto by mal ísť kázať medzi pohanov a kto medzi Židov. Ale v Jeruzaleme

nebola táto jednota cirkvi zo Židov a pohanov vyjadrená. Medzi Jeruzalemským zborom a zborom v národoch existovalo napätie. Vo svetle tohto rozumieme, prečo Peter v Antiochii nemal problém jest' s veriacimi od pohanov, ale len pokiaľ neprišli Jakub s tými z Jeruzalema – **Galatským 2,12-14**: *„Prv totiž, ako prišli niektorí od Jakuba, jedával s (bývalými) pohanmi. Keď však došli, uťahoval a oddeľoval sa, lebo sa bál tých, čo boli spomedzi Židov. A spolu s ním pretvarovali sa aj ostatní (bývalí) Židia, takže ich pokrytectvo zachvátilo aj Barnabáša. Keď som teda videl, že nechodia rovnou cestou za pravdou evanjelia, povedal som Kéfasovi pred všetkými: Keď ty, (rodom) Žid, žiješ po pohansky a nie po židovsky, prečo nútiš (bývalých) pohanov zachovávať židovské zvyky?“* A teraz nasleduje rozšírené vysvetlenie spravodlivosti z viery pre Židov a pohanov. Pre Pavla bola opäť v stávke pravda evanjelia a preto verejne napomenul Petra. Je zaujímavé, že Peter sa nikdy nestáľoval, že bol napomenutý, pretože hlboko v srdci vedel, že Pavol mal pravdu a že to bol strach, ktorý naňho prišiel. Peter bol prvý, kto v knihe Skutkov dostal videnie, že Boh očistil nečisté zvieratá. Pavlovi bolo zjavené a pochopil tajomstvo jednoty tela Kristovho a vo svojej osobe zjednotil obidve časti, ktoré patri k Ježišovej neveste. Jakub a Jeruzalemský zbor v tomto čase Pavla plne nechápal, pretože v **Skutkoch 21,21** povedal: *„ale o tebe majú správu, že učíš odpadúvať od Mojžiša všetkých Židov medzi pohanmi hovoriac im, aby si deti nedali obrezať a nezachovávali staré obyčaje.“*

Zbor v Jeruzaleme a zbor národov, neboli oddelené len geograficky, ale rozlišovali sa aj vo svojej identite a výraze. Zjavenie tajomstva o cirkvi a jednote v Ježišovi mal Pavol v srdci, ale nebolo to viditeľné, ani prežívané v Jeruzalemskom zbore. Bola to zvláštna výzva pre Jeruzalemský zbor. Kedykoľvek sa prejavuje kráľovstvo Božie, prejaví sa aj duch opozície. Keď sa objavil Ježiš, démoni nemohli byť potichu. Ak máme v nejakej oblasti určitú autoritu, zvyčajne sa zjaví konfliktné sily temnoty. Pavol mal autoritu konfrontovať náboženských duchov, ktorí v Jeruzaleme mali a majú svoju zvláštnu „pevnosť“. Jeruzalem je v dnešnej dobe centrom troch svetových náboženstiev. Pavol bol v mnohých ohľadoch pred zborom v Jeruzaleme a zborom národov, tak ako predčasný pôrod. Sám seba charakterizuje slovami o predčasnom pôrode – **1.Korintským 15,8**: *„a zo všetkých poslednému - ako nedochôdčaťu - ukázal sa aj mne.“* Na jednej strane bol pozadu, pretože nebol jedným z dvanástich učeníkov, ktorí kráčali s Ježišom. Ale na strane druhej bol

popredu, pretože dostal od Pána jedno veľmi hlboké prorocké zjavenie, ktoré v tej dobe veľká väčšina cirkvi nepochopila. Už vtedy dostal zjavenie o evanjeliu milosti, spájajúce Židov a pohanov v Božej láske. Jedného dňa už nebude mnoho rôznych cirkví a denominácií, ale jedno zjednotené a viditeľné telo Kristovo, zložené zo Židov a pohanov. Ale ani zbor národov nepochopil zjavenie, ktoré dostal Pavol. Po celé storočia nerozumeli Božej vernosti a láske voči ľudu jeho zmluvy – Izraelcom. V Kristovi sa pohania stali spoludedičmi s Izraelcami, ale ich nenahradili – **Efezským 3,6:** „*totiž, že pohania skrze evanjelium sú spoludedičmi, spoluúdmí (toho istého) tela a spoluúčastníkmi na zaslúbeniach v Kristovi Ježišovi.*“

Veriaci z pohanov nie sú jedinými dedičmi alebo vlastníkmi, ale spolu so Židmi sú vštepení do jedného olivovníka – Izraela. Pavol varoval veriacich z národov, aby neboli pyšní – **Rímskym 11,18:** „*nevystatuj sa nad ratolesti. Ak sa však vystatuješ (nezabúdaj), že nie ty nesieš koreň, ale koreň teba.*“ Toto sa udialo hneď po zničení Jeruzalemského chrámu v roku 70 po Kristovi. Niektorí veriaci z pohanov videli v tomto súde potvrdenie toho, že Boh navždy zavrhol Židov, a že cirkev z národov nahradila Izrael. V tom čase cirkev medzi pohanmi rýchlo rástla a tak sa v nej usídlila pýcha. Zbor z národov nerozumel ani tomu, prečo bolo pre Pavla také dôležité ísť najskôr do Jeruzalema, aby bol na svedectvo pre evanjelium milosti.

Finančnú podporu pre chudobných medzi svätými mohol poslať po niekom inom. Ale Pavol vedel, že musí ísť do Jeruzalema osobne a použil otvorené dvere na prinesenie tejto finančnej podpory. **Galatským 2,10:** „*Len aby sme pamätali na chudobných; a to som sa aj usiloval robiť.*“ Keďže už bol Pavol v Ázii, bolo by oveľa praktickejšie ísť najskôr do Ríma a potom do Jeruzalema. A prečo chcel ísť do Jeruzalema, keď ho tam mali zatknúť, spútať reťazami a spôsobiť mu utrpenie? Keby si bol zbor z národov uvedomil svoju obrovskú zodpovednosť v modlitebnom boji za vyslobodenie Pavla, verím že výsledok mohol byť iný. Nevie, či popri svojom týždňovom programe zorganizovali zvláštne modlitebné večery, aby sa modlili za Pavlovo vyslobodenie. Pavol veril, že ho mohli zachrániť z rúk neveriacich v Judsku, tak ako sa Jeruzalemský zbor úspešne modlil za vyslobodenie Petra. Ale vieme, že Pavol už do Ríma nedorazil s radosťou ale spútaný reťazami.

Vedel, že tak či tak sa do Ríma dostať musel, lebo mu to Ježiš povedal. Jeho príchod na slobode alebo v reťaziach bol podľa jeho presvedčenia závislý na modlitebnom boji veriacich z národov za neho a za evanjelium milosti. Keď Pavol hovoril na svoju obranu na Chrámovej hore, počúvali ho až po jednu vetu. Počúvali jeho svedectvo o nebeskom zjavení Ježiša, o jeho krste a o tom ako mu Boh odpustil jeho hriech. Ale nemohli prijať nasledujúce slovo – **Skutky 22,21-22:** „*Ale On mi povedal: Chod', lebo ťa pošlem ďaleko medzi pohanov.*

Až po tieto slová ho počúvali, ale tu skríkli silným hlasom: Preč zo zeme s takýmto človekom, lebo nie je hoden žiť!“ Keď Pavol naznačil, že ho Boh poslal kázať evanjelium aj pohanom, v duchovnom svete bol veľký odpor. Posolstvo, že evanjelium je pre Židov aj pre pohanov bolo odmietnuté. Keď si všimneme slovo „tajomstvo“, zistíme, že toto slovo je používané hlavne v Pavlových listoch. V knihe Daniel vidíme slovo „tajomstvo“ v spojitosti s Božím kráľovstvom. Toto slovo sa spomína v súvislosti s tajomstvom Božím, tajomstvom Kristovým, tajomstvom cirkvi, tajomstvom evanjelia a tajomstvom tela Kristovho. Pavol aj vzťah a jednotu veriacich z národov so židovskými veriacimi označuje ako tajomstvo. Realita tejto pravdy bude dôležitým svedectvom pre viditeľný a neviditeľný svet. Pavol používa slovo „tajomstvo“ veľmi často vo svojom liste Efezským, keď hovorí o jednote medzi Židmi a pohanmi, za ktorých zomrel Ježiš – **Efezským 3,4-10:** „*Po prečítaní tohto môžete poznať, ako som pochopil tajomstvo Kristovo, ktoré v iných pokoleniach nebolo známe synom ľudským tak, ako to Duch teraz zjavil Jeho svätým apoštolom a prorokom, totiž, že pohanía skrze evanjelium sú spoludedičmi, spoluúdmi (toho istého) tela a spoluúčastníkmi na zaslúbeniach v Kristovi Ježišovi; Jeho služobníkom som sa stal z daru milosti Božej, danej mne pôsobením Jeho moci. Mne, najmenšiemu zo všetkých svätých, dostalo sa milosti, aby som evanjelium o nepochopiteľnom bohatstve Kristovom zvestoval pohanom a vysvetlil, aká je správa tajomstva, skrytého od vekov v Bohu, ktorý stvoril všetko; aby tak teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach oznámená bola cirkvou rozmanitá múdrosť Božia.*“ V týchto veršoch vidíme, že Pavol dáva túto jednotu medzi Židmi a pohanmi do súvislosti s evanjeliom.

O niečo neskôr Pavol hovorí o tajomstve jednoty medzi mužom a ženou v manželstve a mení tým spontánne tému – **Efezským 5,32:** „*Toto tajomstvo je veľké. Ja ho však vzťahujem na Krista a na cirkev.*“ Vníma manželstvo ako predobraz

jednoty, ktorú bude mať Kristus so svojou nevestou cirkvou. Nemyslím si, že okrem Pavla bol ešte niekto, kto by tak hlboko porozumel tomuto tajomstvu a nosil ho vo svojom srdci. Pavol je ako vtelenie tohto tajomstva evanjelia milosti. Stelesňuje túto jednotu a je to jeho život, jeho evanjelium, pre ktoré je pripravený žiť aj zomrieť. Slovo „tajomstvo“ používa aj liste Rímskym. **Rímskym 11,25-26a:** „*Lebo aby ste si nenamýšľali, bratia, nechcem, aby ste nepoznali tajomstvo, že časť Izraela stala sa zatvrdilou dovtedy, kým nevojde plnosť pohanov. A tak celý Izrael bude spasený, ako je napísané.*“ Boží plán konca pre Izrael je preňho tiež tajomstvom a uvidíme jeho naplnenie keď uplynie čas pre pohanov.

Stredobodom služby je sám Kristus a preto sa u **Kolosenským 2,2** píše: „*aby sa im upevnili srdcia spojením v láske a aby prišli ku všetkému bohatstvu dokonalého chápania, k porozumeniu Božieho tajomstva, Krista.*“ Alebo u **Kolosenským 1,27:** „*ktorým chcel Boh dať poznať, aké je bohatstvo slávy tohto tajomstva medzi pohanmi. A týmto je Kristus vo vás, nádej slávy.*“ Jednota medzi Židmi a pohanmi je možní jedine v Ježišovi Kristovi a jedine v ňom sme jednotní tak ako o tom píše Pavol vo svojich listoch. Keby sme to chceli zobrazit', je to ako keď Ježiš na nás čaká na vrchole kopca a volá k sebe veriacich zo Židov a veriacich z národov. V jeho prítomnosti sa dostaneme do skutočnej jednoty, ktorá je možná jedine v ňom. On volal k sebe Jeruzalem týmito slovami – **Lukáš 13,34b:** „*koľko rász som chcel zhromaždiť tvoje deti ako sliepka svoje kuriatka pod krídla! A nechceli ste.*“ Akákoľvek iná jednota medzi mesiášskymi Židmi a kresťanmi z rôznych národov a denominácií, ktorú dosiahneme vo svojej sile alebo v duchu humanizmu, je ako stretnúť sa v polovici cesty na vrchol toho kopca. Chýba nám hĺbka a účel, ktoré dal Boh a všetci musíme byť opatrní, aby sme nebudovali niečo bez Kristovho Ducha. Vyvíjať aktivity vo svojej vlastnej snahe môže spôsobiť, že minieme cieľ a povolanie Božie. Dnes už zo strany kresťanov existuje uznanie židovských tradícií a akceptácia židovstva, ale niekedy to ostáva na humanistickej úrovni.

O slove „tajomstvo“ čítame aj v **Zjavení 10,7:** „*ale v dňoch hlasu siedmeho anjela, keď zatrúbi, završí sa tajomstvo Božie, ako radostne zvestoval svojim služobníkom, prorokom.*“ A ja sa pýtam, je t možné, že Boh v knihe Zjavenie hovorí o tom istom tajomstve, ktoré už Pavol pochopil? Týka sa to Ježišovho tajomstva jednoty medzi Židmi a pohanmi v jeho neveste cirkvi poslednej doby? V knihe Zjavenie vidíme aj

d'alší obraz nevesty, nebeský Jeruzalem – **Zjavenie 21,2:** „*A videl som sväté mesto, nový Jeruzalem, zostupovať z neba od Boha, pripravený ako nevestu vyzdobenú svojmu ženíchovi.*“ Táto jednota je zavŕšená a naplnená v Jeruzaleme z nebies. V našej dobe často hľadáme zvláštne zjavenia a proroctvá. Aké by to bolo úžasné, keby tým najväčším tajomstvom a naplnením proroctva bola jednota medzi Židmi a pohanmi ako Kristova pripravená nevesta. Verím, že kvôli strašnej histórii bude potrebný kreatívny zásah nášho Pána, aby sa tieto dve časti dali dokopy. Ak je niekto veľmi zdeformovaný chorobou, je potrebné aby sme sa modlili za kreatívny zázrak Pánov, tak ako to môžeme vidieť pri uzdravení muža, ktorý sa narodil slepý. Po prijatí uzdravenia mohol po prvýkrát vidieť. V Novej zmluve čítame len u Efezských, že slovo „kreovať – tvoriť“ sa vzťahuje na Ježiša – **Efezským 2,15:** „*keď na svojom tele pozbavil platnosť zákon s jeho nariadeniami, aby tak z dvoch stvoril v sebe jedného, nového človeka, nastolil pokoj.*“ My, ako jednotlivci, sme schopní a máme príležitosť žiť v tomto novom stvorení, aj keď celé Kristovo telo, tvorené zo Židov a pohanov, to spolu v našej dobe neprežíva. Ale Pavol volá všetkých aby už teraz žili v tejto duchovnej realite – **Galatským 6,15-16:** „*Lebo ani na obriezke ani na neobriezke nezáleží, ale na novom stvorení. A pokoj a milosrdenstvo tým, ktorí budú konať podľa tohto pravidla, a podobne aj Izraelovi Božiemu.*“ Toto tajomstvo a volanie v súvislosti s Pavlom bolo po jeho smrti zabudnuté. Ako veriaci zo Židov a z národov sa musíme vrátiť a modliť sa aby sa toto tajomstvo dnes naplnilo, čo súvisí s Pavlovým svedectvom. Verím že súčasne s uväznením Pavla bolo aj jeho evanjelium do určitej miery spútané reťazami a nebolo už nikdy uvoľnené. Svet za posledných 2000 rokov nevidel túto jednotu v cirkvi medzi Židmi a pohanmi, ale toto bolo a je Božím zámerom. A preto Pavol píše v liste **Efezským 3,10:** „*aby tak teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach oznámená bola cirkvou rozmanitá múdrosť Božia.*“ Svet nielenže nevidel túto jednotu v Kristovi, ale smutné je, že videl opak vo vnútri cirkví a v ich správaní sa k Židom.

Namiesto toho, aby cirkev z národov pomohla Židom zbaviť sa toho závoja, o ktorom hovorí Pavol, dali im ešte viac závojov aby ešte ťažšie spoznávali v Ježišovi Mesiáša. Pavol vie že je povoláný byť poslom, apoštolom a učiteľom evanjelia – **2. Timoteovi 1,11:** „*Preň som bol ustanovený ja ako kazateľ, apoštol a učiteľ [pohanov].*“ Hovorí o svojom evanjeliu, ktoré dostal zjavením – **Galatským 1,11-12:** „*A oznamujem vám, bratia, že evanjelium, ktoré som zvestoval, nie je podľa človeka.*

*Lebo ani ja som ho neprevzal od človeka, ani som sa mu nenaučil, ale (som ho prijal) zjavením Ježiša Krista.“ Čo myslí tým svojím evanjeliom ktoré dostal zjavením? Slovo evanjelium zvyčajne spájame výlučne so slovami evanjelistu, ktorý vysvetľuje prvé kroky viery. Ale v skutočnosti sa Pavol o prvých krokoch viery nenaučil z nadprirodzeného zjavenia ale od Ananiáša – **Skutky 22,13,16:** „a postavil sa predomnou vraviac mi: Brat Saul, vid' znova! A ja som v tú chvíľu pozrel na neho . . . Čo teraz už váhaš? Vstaň, daj sa pokrstiť, umy sa z hriechov a vyzývaj Jeho meno!“*

O ktorej časti evanjelia teda Pavol hovorí? **2.Timoteovi 2,8-9:** *„Ježiša Krista, ktorý bol vzkriesený z mŕtvych (a) je z Dávidovho potomstva, zachovávaj v pamäti podľa môjho evanjelia, pre ktoré trpím až po okovy ako nejaký zločinec; ale slovo Božie nie je v okovách.“* alebo **2. Timoteovi 1,8:** *„Nehanbi sa teda za svedectvo o našom Pánovi, ani za mňa, Jeho väzňa, ale spolu (so mnou) v moci Božej znášaj protivenstvá za evanjelium.“* Jednota medzi veriacimi zo Židov a pohanov je veľmi dôležitou časťou Pavlovho evanjelia. Preto je v evanjeliu **Jána 11,51-52** napísané: *„To však nepovedal sám od seba, ale - ako veľkňaz toho roku - prorokoval, že Ježiš má umrieť za národ, a nielen za národ, ale aj aby zhromaždil rozptýlené deti Božie.“* Ježiš zomrel na križi aj za túto jednotu medzi veriacim zo Židov a z pohanov a je to dôležitá časť spasenia. Spasenie od nášho Pána nie je len za naše hriechy, ale aj kvôli tomu aby sme reálne prežívali jednotu. Keby si cirkev uvedomovala dôležitosť týchto právd a to, aké je to dôležité pre nášho Mesiáša Ježiša a nášho nebeského Otca, v celosvetovej cirkvi by sa udiali veľké zmeny. Preto je u **Jána 10,16** napísané: *„Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tohto ovčince. Aj tie musím viesť, a počujú môj hlas, a bude jedno stádo a jeden pastier.“* Je najvyšší čas, aby cirkev zmenila svoje priority a žila v realite tejto jednoty, pretože náš Pán za ňu už veľmi dávno zomrel.

Keď Pavla spúťali reťazami, aj jeho evanjelium a úloha bola do určitej miery spútaná. Do Ríma nemohol prísť s radosťou, ale už len v reťaziach a pokiaľ vieme, už nemohol ísť do Španielska, tak ako plánoval. Pýtam sa – je to možné, že kvôli uväzneniu a odsúdeniu Pavla jeho povolanie prinášať evanjelium milosti do Jeruzalema už nikdy nebolo naplno uvoľnené? Stalo sa toto tajomstvo jednoty medzi Židmi a pohanmi niekedy dôležitým pre cirkev v Jeruzaleme a medzi národmi? Boli ešte nejakí veriaci, ktorí si to vzali k srdcu tak ako Pavol a prinášali evanjelium milosti do Jeruzalema? Zobrali sme vážne Pavlovu modlitebnú výzvu v liste Rímskym 15,

aby sme sa modlili za obrat v Jeruzaleme? Akou cestou sa mohla uberať cirkev, keby boli korene všetkého nacizmu a antisemitizmu konfrontované a zneškodnené hneď na počiatku histórie cirkvi? Možno sme sa mohli vyhnúť rozdeleniu na mnoho denominácií, keby bola táto časť evanjelia pochopená a prežitá. Uvidíme skutočné oživenie, ak neprežívame túto jednotu, obzvlášť v Jeruzaleme? Myslím si že toto všetko je čiastočnou príčinou takého silného boja v Jeruzaleme.

Dom Pánov v Jeruzaleme by mal byť domom modlitby pre všetky národy (Marek 11,17). Pavol bol predstaviteľom evanjelia milosti a preto jeho príchod do Jeruzalema bol prorocký. Pavol je akoby vtelením nevesty, pretože veľmi hlboko vo svojom srdci nosí lásku pre obidve časti ľudstva – Židov aj pohanov. Vie o tajomstve Božom v Kristovi, o neveste Kristovej, jednej cirkvi. Tajomstvo doby konca nie je pred ním skryté. Pavol pochopil, že veriaci spomedzi Židov a z národov majú prístup k tej istej milosti. Prežíval to tak a spúťali ho – **Efezským 6,18-20**: *„V každom čase všetkých modlitieb a prosieb modliedajte sa v duchu; dbajte pritom vytrvalo a proste za všetkých svätých aj za mňa, aby mi bola daná reč, keď otvorím ústa, zvestovať zjavne tajomstvo evanjelia, pre ktoré som poslom v putách, aby som ho otvorene hlásal, ako mi aj treba hovoriť.“* Pavla v Jeruzaleme spúťali aj napriek tomu, že žiadal zbor v Ríme, aby sa zaňho modlili a aby sa to nestalo. Mohlo by to znamenať, že cirkev z národov stále má povolanie modliť sa za uvoľnenie evanjelia milosti obzvlášť v Jeruzaleme? Ježiš za túto jednotu už zomrel a my sa modlíme aby sme videli prejavenie tejto skutočnosti, ktorej už Pavol rozumel vo svojej dobe. S týmito myšlienkami o Pavlovi Vás len chcem povzbudiť, aby ste sa ešte horlivejšie modlili za pokoj v Jeruzaleme, ktorý nemôže prísť bez Kniežata a pokoja. Kiež by nám on dal viac svetla a zjavenia, aby sme vedeli ako sa zachovať k Jeruzalemu a Izraelu.

Chcela by som ešte pridať pár myšlienok o obnove lásky a pravdy v cirkvi od Christoha Blumharta, ktorý bol v minulom storočí evanjelický duchovný v Nemecku. U **Mareka 1,16-18** čítame: *„Keď šiel popri Galilejskom mori, videl Šimona a Ondreja, brata Šimonovho, spúšťať sieť do mora, lebo boli rybári. Ježiš im povedal: Podďte za mnou a ja vás urobím rybármi ľudí. A oni hneď zanechali siete a nasledovali Ho.“* Ježiš vytvára prepojenie bývalého Petrovho zamestnania rybára s jeho budúcim povolaním byť rybárom ľudí. Je zaujímavé, že v ďalších veršoch je napísané – **Marek 1,19-20**: *„Keď poodišiel máličko, uvidel Jakuba, syna Zebedeovho, a jeho*

brata Jána; aj tí opravovali na lodi siete. Hneď ich zavolať a oni zanechali otca Zebedea s jeho pomocníkmi na lodi a šli za Ním.“ Tak ako Ježiš vytvára u Petra a Andrej spojenie s ich bývalým povoláním, rovnaké spojenie s bývalou prácou je aj u Jána a Jakuba. Pán ich hneď na prvýkrát nepovolal, aby sa stali evanjelistami, ale aby opravili siete. Aká služba je to opravovať siete? V prvom storočí bola vo vnútri cirkvi sieť lásky a právd roztrhaná, tak ako je napísané u **Lukáša 5,6**: *„Len čo to urobili, zahrnuli veľké množstvo rýb, takže sa im siete trhali.“* To znamená, že ľudia, ktorí patrili Ježišovi, mohli byť mimo cirkev, a ľudia, ktorí mu nepatrili, mohli byť v cirkvi. Láska nemôže byť na úkor pravdy a pravda nemôže byť na úkor lásky. Povedať niekomu pravdu bez lásky často vedie k tomu, že pravda nie je prijatá kvôli nedostatku lásky pri jej podaní. Ale nepovedať pravdu z takzvanej lásky tiež nie je láska vo svetle Božieho slova. Sieť, ktorá sa skladala z lásky a pravdy prichádzajúcej od Boha, bola roztrhaná a Pán teraz volá opravárov sietí do svojej služby, aby ju opravili a uviedli do jej pôvodného stavu. Ak je sieť deravá, prakticky nemôžete chytať ryby, pretože sa zo siete dostanú von a ľahko sa stratia. Posledný veľký rybolov je prirovnaním celosvetovej evanjelizácie, ktorá sa nemôže konať s roztrhnutou sieťou. Pred touto udalosťou musí byť sieť obnovená a platí to aj v súvislosti s bratmi – Mesiášskymi Židmi a s Izraelom. Posledný veľký rybolov z prorockého pohľadu je stále pred nami a je opísaný u **Jána 21,11**: *„Šimon Peter vstúpil (na loď) a vytiahol na breh sieť plnú veľkých rýb; bolo ich stopäťdesiattri. A hoci ich bolo toľko, sieť sa nepretrhla.“* Ján vo svojich listoch varuje cirkev pred nesprávnymi učeniami ako napr. univerzálne poznanie, alebo učenie o mikulášencoch. Cirkvi znovu a znovu pripomína aby ostala v pravde a láske. Verím tomu, že kým sa dôkladne nezameriame na základnú príčinu našej choroby v cirkvi, neuvidíme oživenie alebo svetovú evanjelizáciu. Vzťah ku koreňom našej viery, ktoré v Ježišovi súvisia s Izraelom a Jeruzalemom, ako píše Pavol v liste Rímskym 11, je narušený. Derek Prince raz povedal, že ak si niekto nezapne správne prvý gombík, ani ďalšie gombíky nebudú zapnuté správne.

2. Pokánie v živote proroka Daniela a apoštola Pavla.

Mnohí kresťania nechcú počuť o pokání, čiastočne preto, že skutočne nevedia ako sa k tomu postaviť, keď sa o pokání káže, a keďže nevedia ako na to reagovať, necítia sa dobre. Zriedkakedy počujeme také mocné posolstvo, aké dal Peter v **Skutkoch 2,37**: „*Keď to počuli, bodlo ich to v srdci, a povedali Petrovi a ostatným apoštolom: Čo robiť, mužovia, bratia?*“ Vtedajší výsledok bol taký, že to slovo zasiahlo ich srdcia a spýtali sa čo majú robiť. Obzvlášť keď sa zaoberáme vinou nesúvisiacou s naším osobným hriechom, často sme značne zmätení. Niektorí ľudia vidia pred sebou len dlhý tmavý tunel a preto doňho radšej nevstupujú. Ale ako by sme opísali to svetlo na konci tohto tunela? Často je otázkou či môžem byť veriaci a nestotožniť sa s hriechmi môjho národa. Myslím si že veriaci byť môžeme, ale ako chceme spoznať Ježišove srdce, ak veci, ktoré pohnú jeho srdce, nepohnú to naše a nie sú pre nás dôležité? Tak ako to napísal Pavol **Filipským 3,10**: „*aby som poznal Jeho, aj moc Jeho vzkriesenia, mal účasť v Jeho utrpeniach, bol Mu podobný v smrti.*“ Ježiš je skutočný Veľkňaz ktorý sa stále za nás všetkých modlí – **Židom 7,25**: „*Preto aj môže dokonale spasiť tých, čo skrze Neho pristupujú k Bohu, keďže vždy žije, aby sa prihováral za nich.*“

Nám Nemcom a Rakúšanom často kladú otázku, kedy už bude dostatočné naše pokánie za Holokaust. Bol to národný hriech, čo znamená, že viac ako 90 % populácie vívalo Hitlera s pozdravom „Heil Hitler“, čo znamená že z neho pochádza spasenie. Za národné hriechy musí byť aj národné pokánie. Nemyslím si, že je reálne očakávať pokánie všetkých ľudí. Ale aspoň všetci veriaci z rôznych denominácií, čo predstavuje celú cirkev, by mali reagovať na Božie volanie po pokání. Mali by sme sa tiež modliť za Božiu milosť a za jeho znamenie, že moc antisemitizmu a rasizmu je v našej spoločnosti zlomená, pretože Boh hľadá aj ovocie pokánia. Nádherný príklad vidíme v živote proroka Daniela.

Daniel bol mladý a keď ho priviedli do babylonského zajatia, nebol zodpovedný za hriechy svojich predkov. Okrem toho nezachovával výlučne svoje tradície len kvôli tomu, že nebol z rodu kňazov ale z kráľovskej rodiny. Pochopil, že modlitebné stotožnenie sa s hriechmi svojich predkov nebolo vyhradené len pre kňazský rod, ale že Boh hľadal aj dobrovoľníkov. Daniel si uvedomoval, podľa toho ako je napísané

v knihe Jeremiáš, že po 70 rokoch Boh vyslobodí Izrael zo zajatia. Aj napriek tomu nebral toto zaslúbenie ako zjavenie a nečakal len tak, kým sa tých 70 rokov naplní, spoliehajúc sa na to, že čas zahojí rany alebo odníme hriech národa. Nie, on vedel, že musí byť jednotlivec, alebo dokonca skupina veriacich, ktorí budú stáť v priepasti hriechov národa a činiť pokánie v mene svojho ľudu. Daniel bol síce mladý, ale nepovažoval svoju generáciu za lepšiu ako generáciu svojich predkov. Ježiš u **Matúša 23,30-32** povedal: *„hovoríte: Keby sme boli žili za časov svojich otcov, neboli by sme spolu s nimi prelievali krv prorokov. Tak svedčíte sami proti sebe, že ste synovia tých, čo povraždili prorokov. A vy len dovърšíte mieru svojich otcov!“* Pýtame sa sami seba – ako budeme reagovať v čase diktatúry pod hrozbou straty nášho života? Toto musíme ešte zistiť. V knihe Daniel vidíme, ako dlho Boh čakal na človeka, ktorý by sa prihováral, a ako si Hospodin vážil Danielove modlitby pokánia. Boh ho neposlal za archanjelom Gabrielom, ale mu povedal: „Si veľmi obľúbený“ a že v nebi bola okamžitá odozva na jeho modlitby – **Daniel 9,23**: *„Keď si sa začal modliť, zaznelo Božie slovo, a ja som prišiel, aby som ti ho oznámil, lebo si obľúbený a vzácny. Daj si pozor na slovo a pochop videnie.“*

Nebesia čakali na niekoho, kto sa stotožní s vinou svojho národa. Jeho modlitba spustila boj na nebeských miestach. Len na troch miestach v Biblii bol anjel Gabriel poslaný k ľuďom z Izraela. Bolo to k Danielovi, Zachariášovi a Márii. Len Danielovi a Márii priniesol nádherné posolstvo. **Lukáš 1,28**: *„Keď anjel vošiel k nej, povedal: Bud' pozdravená, milosťou obdarená, Pán s tebou! [Blahoslavená medzi ženami!]“* Danielovi povedal: „Si veľmi milovaný“ ale Zachariášovi: „Prečo si neveril?“ – **Lukáš 1,19-20**: *„Anjel mu odpovedal: Ja som Gabriel, ktorý stojí pred Bohom, a som poslaný hovoriť s tebou a zvestovať ti túto radostnú novinu. Ajhľa, onemieš a nebudeš môcť hovoriť až do dňa, keď sa to stane, pretože si neveril mojim slovám, ktoré sa splnia svojím časom.“*

Boh hovorí Danielovi: „si veľmi milovaný“. Prečo ho Boh takto oslovil? Daniel potreboval počuť, že ho Boh miluje. Ak Boh niekomu hovorí: „neboj sa“, hovorí to preto, že tá osoba sa bojí. A ak povie „si veľmi milovaný“, musí túto správu oznámiť, pretože ten človek necíti Božiu lásku. Keď sa Daniel pozeral na hriech svojho ľudu, stotožnil sa s ním tak, že nebolo preňho ľahké vidieť lásku Božiu voči nemu. To isté sa stalo aj Ježišovi na kríži. Zobral na seba hriech celého sveta a modlil sa – **Matúš**

27,46b: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ Daniel potreboval uistenie, že ho Boh stále miluje. Môžeme sa opýtať, prečo Daniel, „veľmi milovaný“ rovnako ako aj apoštol Ján, videli tak veľa hrozných videní o budúcnosti? O Jánovi čítame – **Ján 21,20:** „Obrátiac sa videl za sebou ísť učeníka, ktorého Ježiš miloval“ Boh ukazuje také zložité veci obzvlášť svojim milovaným služobníkom. Jednu z odpovedí nachádzame priamo v knihe Daniel – **Daniel 12,3:** „Ale múdri skviet sa budú ako blesk oblohy, a tí, ktorí mnohých privádzajú k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky.“ V dobe konca sa stane mnoho vecí, ktorým už nebudeme rozumieť a práve to bude útok na našu vieru v nášho Pána. Prvým cieľom nepriateľa je zničiť našu vieru. Preto sa Ježiš modlí za Petra – **Lukáš 22,31-32b:** „[Tu povedal Pán]: Šimon, Šimon, ajhľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu; ale ja som prosil za teba, aby tvoja viera nezanikla.“

Aj apoštol Pavol ku koncu svojho života píše Timoteovi – **2. Timoteovi 4,7-8:** „Dobrý boj som dobojoval, beh dokonal, vieru zachoval. Už mi je pripravený veniec spravodlivosti, ktorý mi dá v onen deň Pán, ten spravodlivý sudca, a to nielen mne, ale aj všetkým, ktorí milovali Jeho zjavenie.“

To, čo prinieslo Pavlovi veniec spravodlivosti nebolo mnoho dobrých skutkov, ktoré urobil, ale zotrvanie vo viere a láske k Ježišovi a jeho zjaveniu. V dobe konca veľa ľudí bude strácať nádej a budú so strachom očakávať veci, ktoré sa ešte stanú.

Ale toto Boh od svojich detí neočakáva. U **Lukáša 21,28** nám povedal: „Keď sa toto začne diať, vzpriamte sa a pozdvihnite hlavy, pretože sa približuje vaše vykúpenie.“

Daniel a Ján, rovnako ako aj Abrahám a Mojžiš, sú považovaní za Pánových priateľov. Informácie, ktoré Boh dal Abrahámovi a Mojžišovi ich priviedli k hlbšej príhovornej modlitbe. **1. Mojžišova 18,17:** „Tu si pomyslel Hospodin: Či zatajiť pred Abrahámom, čo urobím?“

V knihe Zjavenie vidíme, ako Boh zapojí tých, ktorí zvíťazili, aby vplývali na národy a vládli im – **Zjavenie 2,26:** „Kto zvíťazí a až do konca vytrvá v mojich skutkoch, tomu dám moc nad národmi.“ Situácia v našich krajinách sa môže zmeniť cez našu modlitbu a prihováranie.

Daniel nebagatelizuje hriech svojho národa, ani žiadne hriechy nevynecháva. A preto Boh nemá k tomu čo dodať. Daniel je tiež ochotný osobne zaplatiť vysokú cenu. Modlil sa a postil sa, niekedy úplne bez jedla, inokedy jedol len zeleninu. Pred začiatkom svojej príhovornej služby za ľud Izraelský sa najskôr pokoril pred Hospodinom za svoje vlastné hriechy a nedostatky. Kedykoľvek chceme činiť pokánie za svoj národ, musíme ho činiť najskôr za náš vlastný hriech.

Daniel 9,20a: *„Ešte som hovoril a modlil sa, vyznával som svoj hriech a hriech svojho izraelského ľudu...“* Keď sme mali v roku 1995 náš prvý týždeň modlitby a pôstu v meste Auschwitz, nevedeli sme ako to reálne všetci vydržíme, týždeň len piť a nič nejst'. Na prekvapenie, bolo to veľmi ľahké pre všetkých okrem jednej sestry. Takmer musela ísť do nemocnice. Neskôr sme zistili, že žila vo vzťahoch, ktoré neboli v očiach Božích správne. My sme všetkých v našej skupine nepoznali, ale Pán pozná každého veľmi dobre. Duch Svätý nám pomohol činiť pokánie so zlomeným srdcom. Nemôžeme ho činiť sami vo svojej sile, ale ak Duchu Svätému nedáme dostatočný priestor v našom živote alebo v našich zhromaždeniach, môžeme v tom brániť aj jemu. Hospodin už s Danielom nehovoril viac o minulosti, ale len o budúcnosti, pretože nemal čo dodať.

Proroctvá, ktoré dostal Daniel, boli veľmi hlboké. V knihe Zjavenie čítame, že apoštol Ján dostal skoro také isté videnia. Daniel videl Syna človeka, ale nepoznal jeho meno. Jánovi bolo meno zjavené, lev a baránok, Syn Boží – „Ješua“.

Danielova skúsenosť je kľúčová aj pre nás. Keďže vyznal hriechy svojho ľudu z minulosti, Hospodin mohol s ním hovoriť o proroctvách pre budúcnosť. Nemyslím si, že môžeme dostať dôležité proroctvá pre budúcnosť, ak nezoberieme vážne hriechy z minulosti. Anjel Gabriel povedal Danielovi, že jeho modlitby boli vypočuté už keď sa pokoril pred Hospodinom, ale spustili veľký duchovný boj na nebeských miestach – **Daniel 10,12-13:** *„Potom mi povedal: Neboj sa, Daniel, lebo od prvého dňa, keď si si v srdci zaumienil chápať a pokoriť sa pred svojim Bohom, boli tvoje slová vyslyšané, a ja som prišiel práve kvôli nim. Ale knieža perzského kráľovstva stálo oproti mne dvadsaťjeden dní, a ajhľa, Mícháél, jedno z prvých kniežat, mi prišlo na pomoc. Nechal som ho tam pri perzských kráľoch.“*

S pomocou a podporou archanjela Michaela, ktorý je anjelom Izraela, mohol Gabriel na chvíľu opustiť ten nebeský boj, aby prišiel a informoval Daniela o budúcnosti jeho ľudu. Boj proti perzskému kniežaťu bol prudký. Keď sa zamyslíme, kde sa v tej dobe nachádzala Perzia, prídeme na to, že to bolo na území dnešného Iránu. A dnes môžeme mať dojem, že tento boj neprebíha len na nebeských miestach ale aj na zemi. V Petrovom liste čítame, že my všetci sme povolaní byť kňazmi a kráľmi pred Pánom – **1. List Petra 2,9:** *„Ale vy ste vyvoleným rodom, kráľovským kňazstvom, svätým národom, ľuďom Jemu vlastným, aby ste zvestovali cnostné skutky Toho, ktorý vás povolal z tmy do svojho predivného svetla.“*

Nemôžeme oddeľovať kňazskú službu, ktorá je spojená s utrpením, od služby kráľovskej vlády. Daniel svojimi modlitbami a pokáním položil základ toho, čo vidíme v knihách Ezdráš a Nehemiáš. Pre Daniela nebolo dôležité, že jeho prínos nebol zverejnený v novinách, a že ovocie bolo viditeľné až o mnoho rokov neskôr. Nebesia si jeho modlitby a pokánie všimli. A Hospodin to použil, aby vrátil Izrael späť, podľa Bohom určeného osudu.

Pavol a jeho pochopenie pokánia.

Pavol bol vrah, pretože bol zodpovedný za smrť prvého mučeníka Štefana. Keď spoznal Pána, jeho život sa totálne zmenil, a to skrze moc Ducha Svätého a milosť Božiu (Skutky 9). Bez strachu pred ľuďmi okamžite kázal evanjelium v Damasku a tiež v Jeruzaleme. Svedectvo Pavlovho života je základom jeho pochopenia a zjavenia evanjelia milosti (Skutky 20). Nikdy nezabudol odkiaľ prišiel a preto v neskoršej fáze svojho života napísal – **1. Korinským 15,9:** *„Ved' ja som najmenší z apoštolov, ani nie hoden volať sa apoštolom, pretože som prenasledoval cirkev Božiu.“*

Ale tu neskončil, nasleduje za tým „ale“ – **verš 10a:** *„Ale z milosti Božej som, čo som, a Jeho milosť nebola pri mne daromná.“* Ježiš vyzýval k pokániu, za ktorým nasledovalo aj ovocie – **Lukáš 3,8a:** *„Vydávajte preto ovocie hodné pokánia.“*

Keď sa Pavla počas jeho apoštolskej služby pýtali a napádali ho, bránil sa a nevzdával sa. Neospravedlňoval sa za to, že žije a nezaliezol pod koberec. Pochopil Božiu milosť správnym spôsobom a od svojho obrátenia sa v kráľovstve Božom stal veľmi aktívny. A preto môže povedať – **1. Korinským 15,10b**: „*Ved' viac som sa napracoval ako oni všetci, no nie ja, ale milosť Božia, ktorá je so mnou.*“

Pavol sa po svojom obrátení niekoľko rokov skrýval a mal pokoj. Povedal, že bol v Arábii (Galatským 1,17) a na inom mieste, že hora Sinai je v Arábii (Galatským 4,25). Je možné, že zjavenie evanjelia milosti dostal práve na hore Sinai, tam kde Boh dal svoj Zákon. Je isté, že nikto iný nerozumel evanjeliu milosti do hĺbky tak ako Pavol. Niektorí ľudia sa boja, že ak sa začnú zaoberať s pokáním, spadnú do jamy a nikdy sa už z nej nedostanú.

Ale keď sa pozrieme na Pavlov život, vidíme aký bol naplnený. Nebol ľahký ale veľmi úrodný. Ak sa skrze pokánie stotožníme s hriechmi nášho ľudu, vstupujeme do procesu. Hriech spáchaný celými národmi musia Pánovi predniesť na modlitbe tiež viacerí ľudia, ktorí sú vytrvalí a trpezliví. Niekedy to trvá niekoľko rokov, kým sa nájde celá skupina ľudí ochotných reagovať na národný hriech. Niekedy môže malá skupina otvoriť dvere pre ďalšie kroky, alebo neskôr zistíme viac informácií o národnom hriechu v našej histórii a môžeme pokračovať. A keďže z ľudského hľadiska nemôžeme s hriechmi nášho národa urobiť nič, musíme byť absolútne závislí na Pánovom vedení. Existujú nádherné svedectvá o tom, ako Pán vypočul takéto modlitby, ale nie vždy je vhodné publikovať ich v spravodajstve. Pred Pánom je všetko otvorené a on si pamätá každú skrytú modlitbu. Modlime sa, aby na toto kňazské povolanie od Pána reagovalo čo najviac ľudí, a aby sme dostali viac poznania a pochopenia od Pána.

3. Myšlienky z knihy Ester, v súvislosti s nedávnou históriou a dnešnou dobou

Pre Židov, ako aj pre nás kresťanov, je skutočne veľmi otáznou, ako sa v takých civilizovaných krajinách, akými boli Nemecko a Rakúsko, mohol vôbec udiť Holokaust. Nemecko a Rakúsko boli takzvané kresťanské krajiny, keďže najmenej 90 % obyvateľov je pokrstených. Z týchto krajín vyšlo mnoho hudobníkov, básnikov a filozofov. Aj napriek tomu najhoršie vraždy, o akých ste kedy počuli, iniciovali a spáchali naše národy. Toto sú zložité otázky, ale musíme sa ich pýtať, pretože ak nehľadáme odpovede, nevyhneme sa nebezpečenstvu, že sa rovnaká tragédia zopakuje znovu.

Verím, že čiastočnú odpoveď nájdeme v knihe Ester. Predtým ako sa tam pozrieme, chcem zacitovať Ježišove slová z **Lukáša 11,23-26**: *„Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto nezhrmažďuje so mnou, rozptyľuje. Keď nečistý duch vyjde z človeka, blúdi po miestach bez vody a hľadá odpočinok; a keď nenájde, povie si: Vráť sa do svojho domu, odkiaľ som vyšiel. A keď príde, nájde ho vymetený a vyzdobený. Vtedy ide a vezme so sebou iných sedem duchov, horších od seba, a vojdúc prebývajú tam. A tak sú posledné veci onoho človeka horšie než prvé.“*

Pasivita je veľmi nebezpečný spôsob života. Ak poznáme slovo Božie ale nežijeme podľa neho, otvárame dvere veľmi zlým duchom. A toto sa týka nielen človeka ale aj celého národa. Nestačí, že národ pozná slovo Božie. Ježiš nás varuje, že ak náš domov skutočne nenaplní Duch Svätý, využijú to iní – zlí duchovia, a s jednotlivcom alebo národom to bude horšie ako kedykoľvek predtým. Apoštol Pavol píše vo svojom liste – **2. Tesalonickým 2,10-12**: *„so všetkým zrodom nepravosti k tým, čo hynú, pretože neprijali lásku k pravde, aby boli spasení. A preto dopúšťa Boh na nich silu zrodu, aby verili ľži a boli odsúdení všetci, čo neverili pravde, ale obľúbili si nepravosť.“* Pýtam sa sama seba, ako prinášať skutočné ovocie pokánia? A toto je jeden z dôvodov, prečo sa chcem s Vami zdieľať s myšlienkami z knihy Ester.

Kniha Ester nám objasňuje, čo sa stalo v čase druhej svetovej vojny a dnes. Meno Ester pochádza zo slova „nistar“ a znamená „skrytý“. Boh je v knihe Ester skrytý a dokonca v nej ani nenájde slovo Boh alebo modlitba. Je tam skrytá história

Boha s jeho ľudom a verím, že kniha Ester má zvláštny prorocký význam pre našu dobu.

U **Ester 3,1** čítame: *„Po týchto udalostiach kráľ Ahasvér povýšil Hámána Agagského, syna Hammedátovho; postavil jeho kreslo vyššie nad všetky kniežatá, ktoré boli u neho.“* Krátko predtým, ako sa to stalo, Žid Mordochaj zachránil kráľov život, tým že mu povedal o sprisahaní proti nemu. Kráľ posadil úplne nesprávnu osobu na prominentné miesto.

Háman bol potomok z domu Agagovho, kráľa Amálekovcov. Hospodin síce prikázal kráľovi Saulovi úplne vyhubiť ľud z Amáleku, ale on nechal ich kráľa Agaga nažive – **1. Samuelova 15,2-3:** *„Takto hovorí Hospodin mocnosť: Všímal som si, čo učinil Amalék Izraelu, ako sa mu postavil do cesty, keď vychádzal z Egypta. Preto teraz choď a poraz Amaléka. Vykonajte kľatbu nad všetkým, čo je jeho. Nešetři nikoho, ale usmrť všetkých: mužov i ženy, deti i dojčence, voly i ovce, ľavy i osly.“*

Toto neuposľúchnutie ho stálo kráľovstvo a Izraelský trón. Prorok Samuel mu musel povedať, že poslušnosť je lepšia než obeť a že Hospodin si vybral iného kráľa. Potom prorok Samuel išiel a vysvätil Dávida. Háman bol potomok kráľa Agaga, a keby bol kráľ Saul poslúchol príkaz Boží, nebol by sa vôbec narodil.

Keď Józue mnoho storočí predtým bojoval proti ľudu z Amáleku, Mojžiš už bol unavený zo svojej modlitby za Izrael. Chúr a Áron museli držať jeho ruky hore a tak ho podporovať v jeho modlitbe. A vďaka tomu Izrael svoj boj vyhral. Zdá sa, že to bol v prvom rade modlitebný boj, ktorý priniesol víťazstvo na Amálekovcami. Boh sa rozhodol bojovať proti duchu, ktorý bol v ľude z Amáleku. V biblii sa už nepíše o žiadnom inom národe, ktorý by Boh chcel vyhubiť úplne. **2. Mojžišova 17,14-16:** *„Hospodin povedal Mojžišovi: Napíš to do knihy na pamiatku a vštep to Józuovi do pamäti, lebo úplne vytriem spod neba pamiatku na Amaléka. Mojžiš postavil oltár a dal mu meno: Hospodin je moja koruhva. Lebo povedal: Ruku na koruhvu Hospodinovu, Hospodin bude bojovať proti Amalékovi z pokolenia na pokolenie.“*

V roku 2000 sme sa ako malá skupina modlili a postili pri pamätníku v bývalom tábore smrti v Treblinke. Pán k nám prehovoril a povedal, že keď sa zaoberáme

nacistickým hnutím a duchom, ktorý je za ním, stretávame sa s rovnakým duchom ako u Amálekocov. O niekoľko dní neskôr sme mali príležitosť byť súčasťou „Pochodu života“, ktorý sa koná každý rok z Auschwitz I do Auschwitz II Birkenau. Hlavný rabbi v tom čase bol Rabbi Lau z Jeruzalema a svoju reč ukončil presne týmto textom z **2. Mojžišovej 17,16**: *„Lebo povedal: Ruku na koruhvu Hospodinovu, Hospodin bude bojovať proti Amálékovi z pokolenia na pokolenie.“* Pochopili sme že tento dojem je správny a vyhládali sme všetky záznamy o ľude z Amáleka.

Prečo sa Hospodin tak hneval na Amálekocov? Odpoveď nachádzame v **5. Mojžišovej 25,17-19**: *„Pamätaj, čo ti vykonal Amálék na ceste, keď ste vychádzali z Egypta, ako ťa na ceste napadol a zničil tvoj zadný oddiel, všetkých, čo zmorení kráčali za tebou, a ty si bol vyčerpaný a unavený - nebál sa Boha. Keď ti Hospodin, tvoj Boh, dá odpočinúť od všetkých tvojich okolitých nepriateľov v krajine, ktorú ti Hospodin dáva do vlastníctva - vtedy vyhlád' pamiatku Amáleka spod neba. Nezabudni na to!“*

Ľud z Amáleka nebojoval tak ako vojaci v normálnej vojne. Za normálnych okolností išli silní mladí muži v prednej línii pred ľuďmi a bojovali proti nepriateľskej armáde, ktorá mala vpredu tiež silných mladých mužov. Ale Amálekocvi napadli zadnú líniu Izraelitov, v ktorej boli matky s deťmi, starší alebo slabší ľudia. Dnes by sme ich nazvali civilistami. Boh povedal, že takáto stratégia a akcia je bez bázne voči nemu. V rovnakom duchu boli stavané aj koncentračné tábory, kde obzvlášť matky s deťmi, slabší a starší ľudia boli hneď oklamaní pascou, pretože zariadenia vyzerajúce ako sprchy boli v skutočnosti plynové komory. Pre obraznosť sa pokúsím opísať najhorší tábor smrti zo všetkých, ktorý bol v Treblinke. Po prvé, nebol tam vôbec žiadny tábor na bývanie a Židia museli čakať vo vlakoch na poradie priamo do plynu. Bolo tam zabitých viac než milión Židov za 13 mesiacov. Všetko, čo bolo na železničnej stanici bola pasca.

Mnohí z týchto ľudí neboli nažive už vtedy, keď po dlhej a studenej ceste bez vody a jedla dorazili do tohto tábora smrti v Treblinke. Z malej dedinky Treblinka železničná trať pokračovala do lesa. Bola tam postavená imitácia železničnej stanice so smerovými tabuľami Berlín a Varšava. Na stene boli nakreslené hodiny, na ktorých bolo stále 12 hodín. Vedľa nástupištia bol dom ozdobený „červeným krížom“.

Starší ľudia, alebo tí ktorí už nemohli chodiť boli, vybratí a rovno zavraždení strelou do krku. Všetci tí, ktorí ešte vládali chodiť museli prejsť chodníkom nazývaným „Schlauch“, čo znamená „potrubie“. Krátko na to sa museli vyzliecť a pokračovať do plynových komôr. Všetkých 13 plynových komôr bolo dekorovaných „Dávidovou hviezdou“ aby verili, že je to synagóga. Pred plynové komory bola dokonca zavesená aj opona podľa svätyne z tóry, na ktorej bol po hebrejsky napísaný text zo **Žalmu 118,20**: *„Toto je brána Hospodinova; ňou spravodliví vchádzajú.“* Často rozmýšľam nad tým, akým strašným spôsobom sme zosmiešnili samotného Boha a čo sa stane našim národom, ktoré to urobili, ak nebude nasledovať skutočné pokánie, spolu s jeho ovocím. Pavol napísal vo svojom liste – **Galatským 6,7**: *„Nemýľte sa! Boh sa nedá vysmievať! Čo človek rozsieva, to bude aj žať!“* Táto pravda sa nevzťahuje len na jednu osobu, ale na celý národ. Hriech neodíde len tak, keď čakáme a necháme prejsť nejaký čas. Sme vyzvaní k tomu, aby sme vyznali naše hriechy a hriechy nášho ľudu pred Bohom a obeťami našich previnení.

V dnešnej dobe pôsobí rovnaký duch Amáleka v Amerike, Izraeli či Iraku, a to prostredníctvom teroristických útokov. Videli sme ako osobné lietadlo narazilo do „dvojičiek“ v New Yorku, ako mladí samovražední útočníci navštevujú diskotéky, reštaurácie alebo autobusy plné civilistov. Je za tým rovnaký duch, ako za nacistickým hnutím, duch Amáleka, ktorý nemá úctu a bázeň pred Bohom.

Háman pred kráľom obviňuje Židov so slovami, ktoré sa opakujú tisíce rokov – **Ester 3,8-9**: *„Hámán povedal kráľovi Ahasvérovi: Jestvuje jeden národ, ktorý je rozptýlený, a predsa oddelený medzi národmi vo všetkých provinciách tvojho kráľovstva. Ich zákony sú odlišné od zákonov všetkých národov, ani kráľovskými zákonmi sa nesprávajú, takže pre kráľa nie je výhodné nechať ich na pokoji. Ak to kráľ uzná za vhodné, nech sa napíše, aby ich vyhubili. Zaplatím do rúk poplatníkov desaťtisíc talentov striebra, aby ich odvedli do kráľovských pokladníc.“*

Vždy existoval problém, že Židia boli iní a žili podľa svojich vlastných zákonov, spojených so svojou vierou v Boha Izraelovho. Stačilo byť iným, aby bol dôvod na prenasledovanie. Židovský ľud bol obvinený, že nedodríava kráľove zákony. Bola to pravda len vtedy, keď kráľ alebo ktokoľvek iný vyžadoval voči sebe božskú poctu a uctievanie. V tom prípade sa Židia na tom samozrejme nepodieľali, pretože poznali

prvé prikázanie ktoré zakazuje uctievať iných bohov – **2. Mojžišova 20,2-3**: „*Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva. Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!*“ Toto prikázanie je rovnako aj pre nás, kresťanov. V prvých storočiach po Kristovi, počas veľkého prenasledovania rímskym cisárom Cézarom, mnoho veriacich v Ježiša ako svojho Mesiáša, stratilo kvôli dodržiavaniu tohto prikázania svoj život.

Peniaze vždy hrali veľkú úlohu, tak v stredoveku, ako aj počas nacistického režimu. Ak si niekto v stredoveku požičal peniaze od Žida a nechcel mu ich splatiť, zariadil, aby bol jeho veriteľ krivo obvinený a zabitý. A potom už daný dlh splatiť nemusel. Nacisti, predtým ako poslali Židov do plynových komôr, obrali ich o všetok majetok a použili ho pre seba. Dokonca vyberali z mŕtvych tiel Židov aj zlaté zuby. V súčasnosti je to ropa, pochádzajúca väčšinou z arabských štátov, a ekonomika, ktoré hrajú pri negatívnom postoji západného sveta voči Izraelu väčšiu rolu, ako si mnohí chcú pripustiť.

Háman plánoval vyhubiť všetkých Židov v celom kráľovstve kráľa Ahasvéra (jeho kráľovstvo sa rozprestieralo od Kúša po Hodu, čo dnes znamená od Etiópie po Indiu, s hlavným centrom kráľovstva na území dnešného Iraku). Hámanov zámer pozabíjať všetkých Židov súvisel s ich vierou v Boha Izraelského. Hitler si vyžadoval byť oslovaný nielen ako hlava štátu, ale aj ako Boh. Pozdrav „Heil Hitler“ znamená „od neho prichádza spasenie“. Aj pred Hámanom sa ľudia museli klaňať a uctievať ho ako boha. Háman chcel dosiahnuť „konečné riešenie“. Ester, Mordochaj a ich priatelia tomu prostredníctvom modlitby a pôstu zabránili, ale toto „riešenie“ bolo žiaľ neskôr schválené pod Hitlerovým vedením na Wannsee konferencii v Berlíne vo februári 1942.

Keďže Háman dostal od kráľa takú veľkú moc, napísal list – **Ester 3,13a**: „*Vtedy poslali po drabantoch listiny do všetkých kráľovských provincií, aby vyhubili, pobili a zničili všetkých Židov, od chlapca až po starca, deti i ženy v jeden deň.*“ Duch ktorý bol za nacistickým hnutím je teraz aj v pozadí fundamentalistických Moslimov, ktorí deklarujú svoj cieľ totálne zničiť židovský štát a jeho ľud.

Neverím, že Holokaust bol Božím plánom, a ak by sa takéto niečo malo stať znovu, súviselo by to s tragickým stavom cirkvi, ktorá opäť „prespí“ podstatné veci. Keďže existujú mnohé jasné súhlasné postoje s novo-vznikajúcim antisemitizmom a rasizmom, musíme sa prebudiť. Nazývame sa kresťanmi aj preto, aby sme stáli pri Božom ľude prvej zmluvy. My kresťania často máme zvláštne postoje, keď sa jedná o boj proti niečomu. Učíme sa milovať našich nepriateľov a všetkých ľudí, ale nie sily, ktoré za nimi stoja. Otázkou je, ako bojovať proti týmto duchom, ktorí stoja za týmito ľuďmi a ich ideológiou. S teroristami si často nevie poradiť ani armáda, pretože spolupracujú s duchovnými silami. To vysvetľuje aj skutočnosť, že mnohí lídri hlavných teroristických organizácií sú schopní skrývať sa niekoľko rokov. Zdá sa, že je nemožné nájsť niektorých slávnych lídrov týchto teroristických skupín. V prvom rade je to o duchovnom modlitebnom boji v medziobdobí a o životne dôležitom, skutočnom volaní od Boha k telu Kristovmu – **Ester 4,3:** „V každej provincii, do ktorej sa dostal kráľovský rozkaz a jeho zákon, nastal pre Židov veľký zármutok, pôst, plač a trúchlenie; vrecovina a popol sa stali lôžkom mnohých.“ Židia reagovali ako ľud v Ninive. Keď Ester povedala Mordochajovi, ako málo môže urobiť, dal jej odpoveď, ktorá je pre nás, ako telo Kristovo medzi národmi, veľmi dôležitá – **Ester 4,13-14:** „Mordochaj dal Ester odpoveď: Nemysli si, že so svojím životom vyviazneš v kráľovskom paláci jediná zo všetkých Židov. Ak budeš v tejto chvíli mlčať, úľava a záchrana príde Židom z inej strany, ale ty a tvoja rodina zahyniete. A kto vie, či si nebola vyvolená na kraľovanie práve pre takú chvíľu, ako je táto?“

Táto Mordochajova reč je prorockým slovom od Boha pre celú dnešnú cirkev. Ak budeme úplne ticho, Boh pošle pomoc Izraelu z iného miesta, ale vy ako cirkev zahyniete. Inými slovami – stratíte povolanie byť soľou pre tento svet. Ak cirkev prehlasuje len to, čo za správne považuje celý svet, míňame sa Božiemu volaniu a strácame v tomto svete náš smer. Ježiš to vysvetlil u **Matúša 5,13:** „Vy ste soľ zeme. Ak však soľ stratí chuť, čím bude osolená? Na nič nie je už súca, len ju vyhodiť, aby ju ľudia pošliapali.“ Počas uplynulých rokov sme sa stretávali na týždňoch modlitby a pôstu. Verím, že nás Pán na to pripravuje. My tiež musíme iniciovať modlitebné a pôstne stretnutia, aj keď sme malé skupinky. Po Esterinom vyjadrení, že je pripravená zaplatiť tú najvyššiu cenu, ďalej čítame – **Ester 4,16a:** „Chod', zvolaj všetkých Židov, ktorých nájdeš v Šúšáne, a postíte sa za mňa: nejedzte ani nepite tri dni, vo dne ani v noci.“ Esterine slúžky na zámku určite neboli

Židovky. Vieme to, pretože je napísané, že svoju identitu neprezradila až do toho dňa. Máme tu príklad pohanov, ktorí sú ochotní v pôste a modlitbe stáť so židovským ľudom a pomôcť mu uniknúť pred ohrozením života a zničením.

Keď sa Ester a Mordochaj začali postiť, nemali ani poňatia ako Boh odpovie, ale verili že odpovie. Vedeli, že ich to môže stáť aj život. Keď Ester získala kráľovu priazeň aby mohla pred neho predstúpiť a keď prijal jej pozvanie na hostinu, cítila, že musí počkať ešte jeden deň, kým prednesie svoju skutočnú požiadavku. Cítila, že zámer bol dobrý ale načasovanie dobré nebolo. Keď sa kráľ opýtal, prečo ho pozvala na večeru, odpovedala mu – **Ester 5,8:** *„Ak som získala priazeň v očiach kráľa, a ak je to kráľovi vhod dať mi, čo si žiadam, a urobiť, čo si želám, nech príde kráľ i Hámán na hostinu, ktorú pre nich pripravím. Zajtra urobím podľa kráľových slov.“*

Presne v tú noc bolo javisko pripravené a pre Židov sa veci obrátili na dobré. Kráľ nemohol spať a požiadaval niekoho, aby mu čítal z kráľovských kroník. A tam našli príbeh, ako Mordochaj zachránil kráľov život. A kráľ si uvedomil, že Mordochaj za tento čin záchrany života nikdy nebol poctený alebo odmenený. V tú istú noc sa plne prejavila aj Hámánova zloba. Nemohol zniesť skutočnosť, že Mordochaj sa ho nebojí a neklania sa pred ním. Mordochajova bázeň pred Bohom bola oveľa silnejšia než akýkoľvek strach pred človekom. Hámán sa cítil bezpečne, pretože Ester ho znovu pozvala na večeru a na základe rady svojej manželky neváhal a pripravil pre Mordochaja šibenicu. Jeho zlé úklady, ktoré mal na srdci, sa dostali na svetlo. Dokonca aj v kráľovom dome vedeli, že Hámán dal pre Mordochaja pripraviť šibenicu – **Ester 7,9:** *„Vtedy povedal Charbóná, jeden z eunuchov, pred kráľom: Tu je šibenica, ktorú prichystal Hámán pre Mordochaja, ktorý prehovoril v kráľov prospech. Stojí v Hámánovom dome, vysoká päťdesiat laktov. Kráľ povedal: Obeste ho na ňu!“* Hámánova zloba bola v okamihu odhalená a kráľ dal okamžite príkaz, aby ho obesili. Potom kráľ zobral Hámánov pečatný prsteň a dal ho Mordochajovi a Ester. Aj v prípade Danielových modlitieb a pôstu sa celá situácia zmenila a úplne obrátila. Jeho modlitby a pôst spustili boj na nebeských miestach a ohlásili novú dobu obnovy a návratu židovského ľudu. Jedine počas doby pôstu Ester, Mordochaja a ich priateľov Boh zjavil svoj plán na zlomenie a zvrhnutie moci zla, ktorá chcela zničiť a vyhubiť celý židovský národ. Keďže boli úplne závislí od Boha, on otočil zlé na dobré pre židovský ľud. Ester požiadala o odvolanie Hámánovho zákona – **Ester 8,5:**

„a povedala: Ak je to kráľovi vhod a ak som získala u neho priazeň, ak je správne, čo hovorím kráľovi, a ak som milá v jeho očiach, nech napíšu, aby sa odvolali listiny - úklady Hámána Agagského, syna Hammedátovho - ktoré napísal na zničenie Židov vo všetkých kráľovských provinciách.“ Táto oprávnená požiadavka nebola kráľom nikdy plne zodpovedaná. Dôvod je napísaný u **Ester 8,8**: *„Vy menom kráľovým napíšte Židom, čo sa vám zdá najlepšie, a zapečatíte to kráľovským pečatným prsteňom. Lebo listinu, napísanú kráľovým menom a zapečatenú kráľovským pečatným prsteňom, nemožno odvolať.“*

Tento zákon nikdy nebol odvolaný, kráľ ale dal Ester právo v jeho mene vyhlásiť nový zákon, ktorý dal Židom právo sebaobranu pred svojimi nepriateľmi. A aj toto právo Izraela na sebaobranu je v dnešnej dobe mnohými národmi silne napádané. Kritika od mnohých národov prichádza aj vtedy, keď Izrael zasiahne známych teroristov, predtým ako vykonajú svoj teroristický čin. Vieme to a môžeme prísť vo svojich modlitbách v mene nášho veľkého kráľa, JEŽIŠA, ktorému bola daná moc nad nebom a zemou. On svoju autoritu zapečatil vlastným utrpením a smrťou.

Tento bod zlomu priviedol mnohých ľudí, aj z národov, do bázne pred Hospodinom – **Ester 8,17b**: *„Mnohí z národov tých krajín sa pridávali k Židom, lebo doľahol na nich strach pred Židmi.“* Znamená to, že ľudia z národov sa obrátili k pravému Bohu Izraela, pretože v tej dobe nebol žiadny iný ľud, ktorý by mal zjavenie pravého Boha.

Je zaujímavé, že Mordochaj a Ester sú z rodu Benjamínovho a z domu Kíšovho, čiže z rodiny kráľa Saula. A s odstupom času Ester dostala príležitosť od Boha dať do poriadku veci Božieho súdu nad ľuďom z Amáleka. Dnes náš boj nie je proti telu a krvi, alebo nejakému národu, ale proti zlým silám, ktoré sa pokúšajú ovládnuť všetky národy. Z milosti nášho Pána nám Boh dnes dáva príležitosť stáť s jeho vyvoleným ľuďom, vediať, že my a naši predkovia sme to predtým premeškali a preniesli tak vinu za preliatu krv na naše národy. Ester pochopila, že Boží súd nad Hámánovým domom musel byť zavŕšený – **Ester 9,13-14**: *„Ester povedala: Ak je to kráľovi vhod, nech je ešte zajtra dovolené Židom v Šúšáne, aby robili podľa dnes platného zákona. Desať synov Hámánových obesili na šibenicu. Kráľ prikázal, aby sa to splnilo; tak bol vydaný zákon v Šúšáne. Desiatich synov Hámánových obesili na šibenicu.“* Saul zhrešil tým, že nevyhnal Amálekovcov a nezabil ich kráľa Agaga. Ak

my, veriaci z národov, znovu necháme Izrael v hodine veľkej núdze osamote a povieme, že sme o tom nevedeli, neospravedlní nás to, pretože poznáme históriu a musíme sa z nej poučiť. Sme povolaní Bohom byť požehnaním, pomocou a útechou pre Boží vyvolený ľud. **Izaiáš 40,1:** „*Potešujte, potešujte môj ľud, vraví Boh váš.*“